

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
Department of Medical Sciences

ข่าว

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ DEPARTMENT OF MEDICAL SCIENCES

88/7 ซอยติวานนท์ 14 ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์/โทรสาร 0 2591 1707 www.dmsc.moph.go.th

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ แนะนำวิธีสังเกตเห็ดพิษเบื้องต้น

นายแพทย์ยงยศ ธรรมวุฒิ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดเผยว่า ในช่วงหน้าฝนนี้ ศูนย์พิษวิทยา และฝ่ายศึกษาสายพันธุ์เชื้อราก่อโรค สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้รับตัวอย่าง เพื่อตรวจวิเคราะห์ชนิดของเห็ด ซึ่งเป็นเห็ดที่มีผู้ป่วยรับประทานแล้วเข้าโรงพยาบาล โดยมีเห็ดพิษที่ส่งตรวจยืนยันในช่วงหน้าฝนนี้ได้แก่ เห็ดระงอกหินหรือเห็ดระงอกขาว เห็ดระงอกหมวกดำ เห็ดถ่านเลือด เห็ดหมวกจีน เห็ดคันร่มพิษ เห็ดหัวกรวดครีบเขียว ซึ่งเห็ดพิษบางชนิดจะมีลักษณะคล้ายกับเห็ดที่รับประทานได้ ดังนั้นกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จึงมีวิธีคัดแยกเบื้องต้นในการจำแนกเห็ดพิษกับเห็ดไม่มีพิษ ดังนี้

✘ เห็ดระงอกหินหรือเห็ดระงอกขาวและเห็ดระงอกหมวกสีดำ สร้างพิษกลุ่ม Amatoxins เมื่อรับประทานเห็ดพิษกลุ่มนี้ ผู้ป่วยจะเกิดอาการภายใน 6-24 ชั่วโมง มีอาการท้องร่วง เป็นตะคริวที่ท้อง คลื่นไส้ อาเจียนแสดงอาการประมาณ 1 วัน หลังจากนั้นมีอาการตับและไตวายและอาจเสียชีวิต **วิธีการคัดแยก เห็ดระงอกหินหรือเห็ดระงอกขาวและเห็ดระงอกหมวกสีดำ มีพิษ** ผิวหมวกเห็ดบริเวณขอบหมวกไม่มีริ้วคล้ายซี่หวี และก้านตันตลอดแนวเมื่อผ่าก้านเห็ด **เห็ดระงอกขาวที่รับประทานได้** ผิวหมวกเห็ดสีขาวครีม สีเหลือง ผิวเรียบมันวาว ขอบหมวกมีริ้วคล้ายซี่หวีและก้านกลวงตลอดแนวเมื่อผ่าก้านเห็ด ในกรณีของเห็ดระงอกไส้เดือนหรือเห็ดขี้ไก่เดือน ผิวหมวกเห็ดสีน้ำตาลเข้มกลางหมวกแล้วค่อยๆจางลงมาที่ขอบ ผิวเรียบ ขอบหมวกมีริ้วคล้ายซี่หวีและก้านกลวงตลอดแนวเมื่อผ่าก้านเห็ด

✘ เห็ดถ่านเลือด จะเกิดอาการภายใน 2 ชั่วโมง มีอาการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร ต่อมาหลังจาก 6 ชั่วโมง มีอาการเจ็บกล้ามเนื้อ ตับและไตวายและอาจเสียชีวิต **วิธีการคัดแยก เห็ดถ่านเลือดมีพิษ** หมวกเห็ดทรงกรวยขนาดใหญ่ สีน้ำตาลเข้มถึงสีดำ ครีบห่างสีเหลืองอมน้ำตาล และมีน้ำยางสีแดงเมื่อผ่าดอกเห็ด **เห็ดถ่านเล็กที่รับประทานได้** หมวกเห็ดรูปทรงชามคว่ำขนาดเล็ก สีขาวอมเทาถึงดำ ครีบถี่สีขาว และไม่พบน้ำยางสีแดงเมื่อผ่าดอกเห็ด

✘ เห็ดหมวกจีน สร้างสารพิษมัสคารีน และเห็ดคันร่มพิษ มีลักษณะคล้ายเห็ดโคนหรือเห็ดปลวกที่กินได้หลายชนิด และเห็ดหมวกจีนมีพิษบางชนิดมักขึ้นใกล้กับจอมปลวกเหมือนกับเห็ดโคนทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิดว่าเป็นเห็ดโคนกินได้และเกิดเหตุการณ์บ่อยครั้ง เมื่อรับประทานเห็ดพิษกลุ่มนี้ผู้ป่วยจะเกิดอาการภายใน 30 นาที-2 ชั่วโมง มีอาการเหงื่อออกมาก น้ำตาไหล น้ำลายไหล ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงชีพจรเต้นช้า และอาจทำให้เสียชีวิตได้ภายในครึ่งชั่วโมง ส่วน **เห็ดคันร่มพิษสร้างสารพิษ** ทำให้เกิดอาการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน และอาจเกิดสภาวะหายใจลำบาก **วิธีการคัดแยก เห็ดหมวกจีน** ผิวหมวกเห็ดหยาบ กลางหมวกเห็ดเป็นปุ่มนูน ขอบหมวกฉีกเมื่อบานครีบมีสีเหลืองอมน้ำตาล และสีชมพูอมน้ำตาล **เห็ดคันร่มพิษ** ผิวเรียบ กลางหมวกเห็ดเป็นปุ่มนูน ครีบมีสีชมพูอมน้ำตาล

✘ เห็ดหัวกรวดครีบเขียว เมื่อรับประทานเห็ดพิษกลุ่มนี้ผู้ป่วยจะเกิดอาการภายใน 15 นาที- 4 ชั่วโมง ทำให้ระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน เป็นตะคริวที่ท้อง และท้องเสีย **วิธีการคัดแยก เห็ดหัวกรวดครีบเขียว** หมวกเห็ดทรงชามคว่ำ บริเวณกลางหมวกมีเกล็ดขนาดใหญ่ ครีบมีสีขาวแล้วเปลี่ยนเป็นสีเขียวปนเทาเมื่อแก่ และก้านมีวงแหวนขอบสองชั้น

✘ เหน็ดก้อนฝุ่น หรือเหน็ดไข่มุก (Scleroderma) ห้ามรับประทาน เมื่อรับประทานเหน็ดพิษกลุ่มนี้จะเกิดอาการระคายเคืองระบบทางเดินอาหารภายใน 1 ถึง 3 ชั่วโมง โดยมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย นอกจากนี้ยังสามารถก่อให้เกิดอาการมีนงง ตามัว และสภาวะหายใจลำบาก **วิธีการคัดแยก เหน็ดก้อนฝุ่น พบลักษณะคล้ายรากหรือก้านดอก ผิวนุ่มเรียบคล้ายมีเกล็ดปกคลุม และเมื่อผ่าดอกเห็นอาจพบการเปลี่ยนสี ส่วนเหน็ดเผาะหรือเหน็ดถอบ ที่รับประทานได้ ลักษณะของเหน็ดเผาะหนึ่ง จะมีผิวนุ่ม ดอกเห็นหนาและแข็ง ส่วนเหน็ดเผาะฝ้าย ผิวนุ่มมีเส้นใยที่เป็นขุยสีขาวปกคลุม ดอกอ่อนนุ่ม โดยทั้ง 2 ชนิดต้องไม่พบลักษณะคล้ายรากหรือก้านดอก**

การป้องกันการกินเหน็ดพิษ สามารถทำได้ ดังนี้

1. ควรรับประทานเหน็ดที่รู้จักและต้องมั่นใจจริงๆว่าเป็นเหน็ดที่รับประทานได้
2. ควรปรุงเหน็ดให้สุกก่อนรับประทาน โดยเฉพาะเหน็ดระงอกในระยะไข่
3. ผู้ที่มีอาการภูมิแพ้เกี่ยวกับเหน็ดให้หลีกเลี่ยงการรับประทานเหน็ด
4. อย่ารับประทานเหน็ดพร้อมกับดื่มสุราเพราะเหน็ดบางชนิดจะปรากฏอาการพิษเมื่อดื่มแอลกอฮอล์
5. เมื่อเกิดอาการพิษจากการรับประทานเหน็ดควรรีบไปพบแพทย์ทันที

“สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ทำได้โดยให้รับประทานผงถ่าน (activated charcoal) โดยบดละเอียด 2 ถึง 3 ช้อนโต๊ะต่อน้ำ 1 แก้ว ผสมกับน้ำให้ข้นเหลว เพื่อดูดสารพิษของเหน็ดในทางเดินอาหาร และรีบนำผู้ป่วยไปหาหมอหรือส่งโรงพยาบาล พร้อมกับนำเหน็ดที่เหลือจากกินไปด้วย เพื่อให้แพทย์ใช้ประกอบการวินิจฉัย รักษาตามอาการ โดยสามารถส่งตรวจสอบชนิดของเหน็ดพิษทางห้องปฏิบัติการศูนย์พิษวิทยา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โทร. 0 2951 0000 ต่อ 99716 และศูนย์ประสานงานการตรวจวิเคราะห์และเฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ โทร. 0 2951 1485”

***** 22 พฤษภาคม 2568